

nomen. Wat ontbreekt in dit boek is aandacht voor allochtone kinderen. Een tip voor de volgende editie?

Alles bij elkaar is het formularium een nuttig boek, in een handig formaat, dat een beknopt maar goed overzicht geeft van aandoeningen op de kinderleeftijd. Een aanrader voor aios en huisartsen.

Hanneke Otters

Niet zo nuttig informatorium

Van Everdingen JJE, Glerum JH. *Diagnose en therapie, jaarboek 2007*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2007. 1264 pagina's; € 118,75. ISBN 978-90-313-4793-3.

Het voorwoord leert ons dat dit informatorium ooit een klein, handzaam boekje voor co-assistenten was – in de tijd dat er nog geen huisartsenopleiding was – en dat het is uitgegroeid tot de huidige, minder handzame 1264 pagina's, doordat 'de weg naar de eerste lijn is ingeslagen'. Als noviteit is deze editie dan ook, naast de bespreking van diagnoses per orgaan(systeem), uitgebreid met kopjes voor symptomen, 'zodat de bruikbaarheid voor de huisarts flink is toegenomen'.

Over deze laatste bewering hebben wij onze twijfels. De auteurs hebben gelijk dat huisartsen diagnoses stellen op basis van symptomen en niet andersom, maar de kleine 100 bladzijden die op deze manier ziektebeelden benaderen, zijn geen reden om dit boekwerk aan te schaffen. De uitvoering is van uiterst beperkte kwaliteit; elk symptoom wordt gevolgd door een differentiaaldiagnose, waarbij vervolgens globaal enkele diagnostische onderzoeken worden genoemd zonder in te gaan op de daaruit volgende bevindingen. Dit geheel wordt vervolgens frequent afgesloten met het behandelvoorstel 'afhankelijk van diagnose'. Kortom, een nogal circulaire redenering die niet past bij een tekst die beoogt steun in situaties van onzekerheid te geven.

Hierbij moet worden aangetekend dat het informatiegehalte nogal varieert tussen de verschillende auteurs. Zorgwekkend daarbij is dat de voorgestelde therapie

waarschijnlijk ook auteursafhankelijk is. Nergens wordt namelijk verwezen naar literatuur waarop de behandelkeuze is gebaseerd. In een tijdperk waarin de huisartsgeneeskunde wordt gezien als voortrekker van het evidence-based onderbouwen en expliciteren van zijn documentatiebronnen is dit bijna niet meer voor te stellen.

De laatste 300 bladzijden van dit werk zijn voornamelijk gewijd aan verschillende groepen van medicamenten, waar bezitters van het *Farmacotherapeutisch kompas* weinig aanvullende informatie in zullen vinden.

Onze conclusie kan dan ook niet anders luiden dan: niet aanbevolen voor alle potentiële doelgroepen: co-assistenten, aios in opleiding tot huisarts en praktiserende huisartsen. Voor al deze doelgroepen zijn voor minder geld andere bronnen beschikbaar die veel beter op hun hulpvragen zijn toegesneden.

Jasper Schellinghouthout, Siep Thomas

Levensverhalen

Bohlmeijer E, Mies L, Westerhof G. *De betekenis van levensverhalen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2007. 460 pagina's, € 39,50. ISBN 9789031348749.

In zijn boek *Photocopies* beschrijft John Berger in 2½ pagina een oude bedelares, 'an old woman with a pram', die de duiven voert op Oxford Circus. Bepaalde gebaren van de vrouw doen hem aan mijn moeder denken. Dit kleine autobiografische moment leert ons veel over hoe John Berger kijkt, hoe hij schrijft, hoe hij zijn emoties neerzet voor zichzelf en de lezers. Het leert ons iets over de jeugd van John, zijn relatie met zijn moeder. En het leert ons zelfs iets over zijn moeder die net als Maeterlinck geloofde dat vogels boodschappen overbrengen van overleden personen.

In een 'flits' zien, ervaren en begrijpen we de mogelijkheden van het levensverhaal (en de autobiografie). Met het boek *De betekenis van levensverhalen* lukt dat in 450 pagina's minder makkelijk. Dat ligt deels

aan de opzet van het boek – een verzameling losse artikelen – en deels aan de schrijvers. De schrijvers zijn voor het grootste deel wetenschappers die niet voldoende hun emoties bij dit onderwerp door de tekst heen laten schemeren: een essentiële voorwaarde als je over levensverhalen schrijft. Op dit punt springen de bijdragen van William Randall en Leijdesdorp eruit.

Een samenvatting van het boek is niet moeilijk te geven. Hypothetisch-deductief weten we bijna niets van levensverhalen. Beschrijvend-intuïtief komen we iets – maar niet veel – verder en concretiseer dat maar eens. In de hulpverlening wordt regelmatig gebruikgemaakt van het levensverhaal. Op basis van een fragmentarische theorie en vooral veel geduld en invoelend vermogen wordt soms succes geboekt.

In het boek staan veel citaten die soms 'in een flits' inzicht geven in wat de geciteerde persoon beleefde en raakte. Daar heb je die flits weer. Ik herinner me een boek van 40 jaar geleden: *The Flash* van Enid Balint-Edmonds. Dat gaf mij een beeld hoe je soms plotseling in het verhaal van een persoon een rode draad of leidend principe herkende waarmee je therapeutisch een stap verder kwam. Bovendien leerde zo'n flash je iets over jezelf als therapeut. Je zag in waarom jij het moeilijk had met deze patiënt.

Al met al denk ik dat de huisarts meer heeft aan het lezen van enkele goede (auto)biografieën dan van dit boek en vooral de kans op een 'flash' vergroot.

B. Themans